

Notes bibliogràfiques

Los "Bombus" de Nuria. Eugenio SAZ, S. J.—Revista «Ibérica», Año IX. Núm. 438, 29 de Julio de 1922, p. 74-78, 10 fig. Tortosa (Tarragona).—L'autor, que ja de temps ens ha palesat en diferents notes fines d'observació i escrupulosament explanades les seves inclinacions a la biologia entomològica, ens explica ara la troballa a Nuria (Pireneu Gironí) d'algunes nidificacions de *Bombus pomorum* var. *mesomelas* Gerst. describint la forma, estructura i disposició de les cel·les que el integren, tancades i obertes, i del seu contingut, mel, ous, larves i ninfes amb algunes consideracions sobre l'instint d'aquests himenòpters apids en el procés constructiu de la seva arna, de quina acompanya dugues fotografies originals degudes al P. Guimerà, S. J. Les clarícies són interessants, puig l'autor no es limita a descriure l'objecte sinó que l'analitza i realitza sobre el terreny els experiments senzills que aclaren o completen la observació i si be aquesta quan és isolada no té sinó una vàlua limitada, ningú ignora la importància de les observacions comparatives i així és de recomanar i de aplaudir que cada volta que la ocasió es presenta s'anotin les semblances i diferències que contribuiràn a resoldre els problemes sobre l'instint d'aquests insectes.—A. CODINA.

Aguas subterráneas, régimen, investigación y aprovechamiento. FERNÁNDEZ NAVARRO L.—Biblioteca agrícola española, 208 pág. Madrid. 1922.—La competència en qüestions hidrològiques del distingit professor de la Universitat de Madrid, valora el present volum que és una ampliació dels tractats anys ha publicats en una editorial de Barcelona. Després de breus nocions de geologia per la comprensió dels problemes hidrològics, entra en el estudi de la hidrologia subterrània, mostrant llur importància, exposa ràpidament les creències que s'han professat sobre l'origen del aigua subterrània, passa després a sentar l'origen, començant per les precipitacions atmosfèriques, distribució del aigua caiguda, i arreglada per la terra; tracta amb detenció de la influència dels boscos que a tantes discussions ha donat lloc entre hidràulics i forestals. Segueix el curs del aigua sota terra, donant previament nocions de la permeabilitat i percolació. En capítols apart tracta dels manantials i aigües minero termals, cridant l'atenció sobre lo poc atesos que estan els estudis científics de les aigües minerals de la península en llur aspecte químic, geològic i terapèutic. Passa després a sentar els fonaments de la Hidroscopia racional,

donant previament notícia de les varettes adivinatòries, balances, etc., utilitzades per personal enbaucador i pseudocientífic. Tracta a continuació dels diversos mitjants de captació d'aigües somes, dedicant el últim capítol al estudi de les aigües artesianes. Cada una de les matèries està exposada amb gran claretat, comprovada amb nombrosos exemples tant de la península com del estranger, així com per facilitar la comprensió es reproduïxen nombrosos esquemes. El desitg d'agermanar el rigor científic amb la simplicitat d'expressió indicat en el pròleg del treball, creiem ha sigut assolit pel savi mestre.—J. R. BATALLER.

Nota petrogràfica sobre unas apfites, pegmatites y micacitas de la montaña de San Pedro Mártir (Barcelona).—SAN MIGUEL DE LA CÁMARA M.—Boletín de la R. Soc. Esp. de Historia Natural. Tomo XXII, pág. 258-264. Lám. VI.—És un interessant estudi sobre roques i minerals d'aquest serral proper a la Ciutat, on ha trobat l'autor entre les micacites ronyons de quarç amb grans cristalls de turmalina en vies de transformació i descriu les micacites alterades de la base de la montanya així com diverses apfites i pegmatites andalucítiques turmalíniferes que solquen normalment en forma de discs als dipòsits sedimentaris metamòrfics; en la zona inferior ha reconegut la presència d'un greisen procedent d'una apfita degut a l'acció de mineralitzadors hidrotermals o fumarolians, que es presenten en varis indrets de la montanya.—J. R. BATALLER.

Edad de los terrenos del centro del Vallés (Barcelona).—ELIAS J. Boletín de la R. Soc. Española de Historia Natural. Tomo XXII, páginas 245-251.—En aquesta nota de nostre consoci de Terrassa s'estudien baix un punt de vista tectònic més que estratigràfic, la data de sedimentació dels diversos dipòsits quasi tots ells d'acarreig del centre de la comarca del Vallés que podríem delimitar per la via ferrada del Nord a la part de llevant. Respecte al dubte de si uns terrenys argilosos blavosos de Can Corbera a llevant de Can Amat de les Farines, creiem ésser pontians, ja que afloren també en l'escarpa de la carretera de Rubí prop del km. 23 i en ells hem trobat restes que s'atribuïren a *Rhinoceros* encara que el no poder determinar l'espècie pugui donar lloc a dubtes, a més en la trinxera del ferrocarril elèctric de Sabadell es troben horitzonts iguals que són manifestament pontians com al indret de Sant Quirse.—Mn. J. R. BATALLER.